

Дзяржаўны і Мастацтва

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАВЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕННІКАў БССР

Год выдання 33-
№ 11 (1960)
Лістапад 1965 г.
ПЯТНІЦА
Цана 4 кап.

СЁННЯ
Ў ГАЗЕЦЕ

АРХІТЕКТУРНАЯ
СТАРОНКА

Гэтая была гарадская ратуша з ваяно і гадзіннікам стаіць на адным з перагорнаў Віцебска. Яна была збудавана на месцы, дзе некалі знаходзілася яшчэ больш старадаўня гарадская ратуша. Віцебск — адзін з самых старажытных гарадоў нашай рэспублікі. За сваю тысячгадоўную гісторыю ён зведаў шмат спадаў у сваім развіцці і ўзлётаў. Апошнія разбурылі яго прычынілі фашысцкія захопнікі. Сёння горад адбудоваецца, пашываецца. У бліжэйшыя дзесяцігоддзі ў ім стане ў некалькі разоў больш дамоў, чым зараз. На ўсход і паўднёвы ўсход ад горада на раўнінных месцах, што займаюць вялікія плошчы, узнікаюць новыя мікрараёны, новыя прамысловыя прадпрыемствы. У недалёкім будучым калыцавае магістраль звяжа ўсе асноўныя раёны.

Сёння ў нашай «Архітэктурнай старонцы» расказваецца пра мінулае, сучаснае і будучае горада, пра ўсё тое цікавае, што ёсць сёння ў рабоце архітэктараў Віцебскага аблпраекта.

НА РУБЯЖАХ СЯМГОДКІ

Калектыву Мазырскіх трынаццацінацічнай фабрыкі самааддана змагаецца за выкананне творчых заданняў. Многія рабочыя, штурмуючы рубяжы сямігодкі, сталі ўдарнікамі камуністычнай працы, многія брыгады заваявалі ганаровае званне камуністычных.

Галіна Бабаева — адна з тых, хто высокая нясе сцяг сацыялістычнага спарніцтва. Яна з'яўляецца ўдарніцай камуністычнай працы, актыўна ўдзельнічае ў грамадскім жыцці прадпрыемства. Ведуючы не на фабрыцы і як добрую спявачку. Ні адзін канцэрт мастацкай самадзейнасці не абходзіцца без яе ўдзелу.

На нашым здымку вы бачыце Галіну Бабаеву ў цэлу ля станка.

Фота А. ВЕРНІКУСКАГА.

ПОПЕЛ АХВЯР СТУКАЕ Ў СЭРЦЫ

АМНІСТЫІ НЕ БУДЗЕ!

Калі судзілі «бухгалтэра смерці» Адольфа Эйхмана, адзін з яго прыхільнікаў сказаў: «Эйхмана судзіць не таму, што ён знішчыў шэсць мільёнаў яўрэяў, а таму, што ён знішчыў усіх. Шкада!»

Аб нечым падобным сёння шкадуць у Боне. Шкадуць, што фашысцкія звары не знішчылі літаральна ўсіх вязыняў канцлагераў, усіх жыхароў акупіраваных тэрыторый, усіх, хто бачыў і перажыў гітлераўскае пекла. Калі б знішчылі ўсіх, не было б непраемнай неабходнасці зраду праводзіць нейкія працэсы над мільёнамі сэрцу зэсасцаўмі, накітавалі працэсу, што адбыўся ўдаўна ў Франкфурце-на-Майне.

Ах, як было б добра, калі б не было сведкаў! Невольна, дрэнна ўсё-такі працаваў Гітлер і яго каманда... Стралалі, вешалі, палілі ў печах і не замялі слядоў, не ўсе канцы схавалі ў мора крыві. Засталіся мільёны сведкаў і патрабуюць нейкай там справядлівасці...

Засталася памяць чалавечтва, яе нявольныя шырока адкрытыя вочы. І вось сёння спрабуюць расстраляць самую памяць. Нашу памяць, твою і маю.

Закон боўсай юстыцыі аб спыненні з 8 мая 1965 года праславаўшы намісцкіх злачынцаў за даўняна год — гэта павязка, якую хочучы накінуць на вочы нашай памяці перад тым, як забіць яе. І я бачу, як аўтаматчына ручка боўсайкі міністра юстыцыі Бухера, тая самая ручка, якую ён збіраецца накінуць гэтым законам, ператвараецца ў аўтамат эсэсаўца. І на самай сабе бабуля стаіць на калянах перад жоўтай гліністай траншырай, чакаючы стрэлу ў патыліцу, і вось ужо камкі салізкай гліны валяцца на яе старэйшыя плечы...

І гэта бачыць я — сведка. Мне многа, сведкаў, пан Бухер! Спыйтаеце ў нас, ці можам мы дараваць тую эсэсаўца...

Перада мною кніга «Саўдзельнікі ў злучыствах». Старонка 39. На гэтай старонцы фотаздымак — жыхары г. Мінска, павешаныя гітлераўцамі ў лістападзе 1941 г. І гэта я бачыў на свае ўласныя вочы. Іх павесілі на былой Камароўскай, маладую жанчыну і двух мужчынаў. Дваццацігадоўны хлопчык, я стаяў у невялікім маўльвым надвор'е і глядзеў, як іх вешаюць. Жанчына хачела нешта сказаць, крыкнула нешта дрыжачым голасам, і талды кат, які ўмяноўваў перакладчыцу шчыбенці, ударыў яе цяжкім малатком па твары. А танкявы афіцэр у пенсёна фатарававаў...

І я бачыў, як спалілі разам з людзьмі беларускае вёску Доры. Але і тут не задулі спаліць усіх — жыхароў, пакінулі сведкаў. І гэтыя сведкі, які і сведкі з соўняў іншых беларускіх вёсак, не дазваляць здавацца з іх пакут, з іх паміці і ніколі не прызначаюць вашата закону. Вам не ўдацца забіць нашу памяць, накінуць ёй на вочы голую павязку, як вы гэта зрабілі ў дачыненні да сваёй боўсай Феміды. Мы памятаем усё.

Для таго, каб не існавала гэтай памяці, тая, каму мы аддускаем, згодна са сваёй дэмакратычнай мараллю, усё іх крывавае грахі, павінны былі ў

свой час знішчыць у печах Асвенціма ўвесь савецкі народ. У іх аказаліся кароткія рукі... Давашч год мінула з часу вайны. Свет памятае, чым яна закончылася, і названа юбілейная дата псуе вам настрой і нервы. Таму вы хочаце на свой лад перайначыць вялікі бітваў, што закончылася ў май пераможцаў. Вы хочаце даказаць нам, што не было нашай перамогі. Але яна была.

9 мая 1945 года нарадзілася дзяўчынка. 9 мая 1945 года пасадзілі дрэва. 9 мая 1945 года прыйшоў салдат з фронту. Дзяўчынка стала нявестай, дрэва — бярозай, а салдат пастаруў... Дзяўчына вучыцца, бярозка, нібы яўлены ветразь, напоўнена тугім ветрам, на макаўцы барозы садзіць вясёлая птахы і спявае сваю песню. А салдат успамінае. Аб тым, як ён ішоў па вайне. Па доўгай і страшнай вайне, даўжэньні ў чатыры гады. Аб Вялікай Айчыннай.

Салдат успамінае сорах першы, і яму здаецца, што горкі пил адступлення рыпць на зубох. Ён успамінае сорах другі — і бачыць свё прынцінутым да Волгі, за якой лягала яго зямля няма... Сорах трэці. Сорах чацвёрты. Шлях на Захад. Народнае гора, руіны, пошчэны кроў... У сталя ў салята захоўваюцца яго медаль: «За адвагу», «За баваўна заслугі». Медаль за вызваленне гарадоў — за Варшаву, за Прагу, за Будапешт, за Сафію. «За ўзяцце Берліна».

Усё геаграфія Еўропы знікла на вышэйлай салдацкай гімнасцёрцы, калі ён вяртаўся дамоў дваццаці год назад, у той самы дзень, калі нарадзілася на свет дзяўчынка, калі пасадзілі дрэва, калі жыццё вярнулася ў мірныя берэгі.

Дзень перамогі салдата над смерцю таксама ўвекавечан у медаль. Ён так і называецца: «За перамогу над Германіяй у Вялікай Айчыннай вайне 1941—1945 гг.»

Год 1945 — год дваццацігоддзя гэтай нашай перамогі, перамогі над фашызмам.

Салдат успамінае. Салдат разумее, народ разумее, свет разумее, што калі б не было гэтай перамогі — не было б і самога жыцця. Таму што дзеці нарадзіліся б рабамі і ўсім жыццём ператварылася б у адзін жалківы Асвенцім, дзе барозы і сосны патрыбы толькі для таго, каб рабіць з іх шчыбенці. Салдат разумее значэнне сваёй перамогі. Ён разумее, што Вялікая Айчынная вайна — гэта не толькі гісторыя, гэта і пачатак нашата сённяшняга дня.

Аб вялікіх бітвах і безмяняных баях за зніска вышні, аб героях і простых салдатах вайны, аб вялікім і малым, аб усім, што нарадзіла яна ў душы і сэрцы народа, аб яго пакутах і чалавечай годнасці многа раскажа і яшчэ больш раскажа наша літаратура. Яна зробіць яшчэ больш вострым зрок пачытаў чалавечта і ад гэтых зрок не ўтонець ніводнае бацька нашай вайны, ніводнае яе вярну, дзе б бацька нашай вайны, ніводнае яе вярну, дзе б і ў яго форме ён ні аб'явіўся. Там мінісцтэ боўсай юстыцыі і ўсе яго аднаўчаныя могуць быць у гэтым упэўнены. Ваш ганебны закон неспраўдны перад тварам гісторыі і сумлення.

Валіяцін ТАРАС.

ДАПАМОГА НАРОДНЫМ УНІВЕРСІТЭТАМ

У Мінску пад старшынствам акадэміка К. І. Лукашова адбылося сумеснае пасяджэнне Рэспубліканскага савета народных універсітэтаў і Рэспубліканскай камісіі па правядзенню грамадскага агляду народных універсітэтаў. Абмеркаваны інфармацыю аб ўзле ў аглядае Установаў асветы Мінісцтэра асветы БССР, Мінісцтэра вышэйшай, сярэдняй спецыяльнай і прафесіянальнай адукацыі, Мінісцтэра аховы здароўя і Мінісцтэра сельскай гаспадаркі БССР. Заслухана таксама паведамленне Мінскага абласнога аглядальніка камісіі аб ходзе агляду ў народных універсітэтах вобласці.

На пасяджэнні было адзначана, што агляд аказвае станоўчы ўплыў на ўзмацненне дапамогі народным універсітэтам з боку мінісцтэстаў, устаноў і грамадскіх арганізацый, на далейшае развіццё сеткі універсітэтаў і палепшэнне колькасці слухачоў за кошт рабочых, калгаснікаў, моладзі.

У радзе універсітэтаў прыкметна павялічыліся навуковы і ідэяна-тэарэтычны ўзровень заняткаў. Пачалі больш шырока ўжывацца актыўныя формы і метады заняткаў — прафесійныя семінары, дыскусіі, канферэнцыі, тэматычныя вечары і г. д. Некалькі падзешылася работа па аб'яднанню і пашырэнню вопыту лепшых народных універсітэтаў.

Рэспубліканскі грамадскі савет народных універсітэтаў і Рэспубліканская аглядальніцкая камісія адобрылі мераліччыва Мінісцтэстаў і грамадскіх арганізацый, накіраваная на далейшае палепшэнне кіраўніцтва народнымі універсітэтам, расшырэнне іх сеткі і кантынгенту слухачоў, на больш шырокае прыцягненне да работ у народным універсітэтах адукацыйна-выкладчыкаў і вучняў, установаў, творчых работнікаў, перадавікоў і навагараў вытворчасці.

Грамадскі агляд будзе праходзіць да канца навуцальнага года.

БЕЛТА.

ВІШНУЕМ З УЗНАГАРОДАЎ

За актыўны ўдзел у развіцці савецкага тэатральнага мастацтва і ў сувязі з шасцідзесяцігоддзем з дня нарадзінага арцмэст Дзяржаўнага акадэмічнага тэатра імя Я. Купалы Дзяржаўнага ўладзімір Іосіфавіч узнагароджаны Ганаровай граматай Вярхоўнага Савета Беларускай ССР.

АД АГІТБРЫГАДЫ ДА АГІТТЭАТРА

А. РАДЗІВАЎ,
метадыст Рэспубліканскага Дома народнай творчасці

дзейныя артысты выкрываюць гультаёў, аббокаў, п'яніц, усіх тых, хто першадзека нам кроўчых наперад. Асабліва падаюцца звычайна гледачам «Прыпоўкі даяра», песня «Маякі», харэаграфічныя карціны «Браточкі-дарамады» і «Тры кіты». Аўтар музыкі большасці з гэтых нумароў — выкладчык музычнай школы Юген Ціхановіч, а кіраўнік калектыву Дзіна Кухарава сама піша вершы, куплеты, інтэрмедзі. Агітбрыгада — ядро ўсёго калектыва самадзейнасці РДК.

Заслужанай славай карыстаюцца ў гледачоў і агітбрыгады Аршанскага клуба чыгуначнікаў «Вясёлы паравоз», Магілёўскага клуба чыгуначнікаў «Вясёлы светарок», Гомельскага Палаца культуры чыгуначнікаў «Вясёлы экспрэс». Выступленні агітбрыгады на чыгуначні — найбольш зручная форма абслугоўвання гледачоў маленікіх станцыяў, раз'ездаў, але самадзейныя артысты чыгуначнікаў з поспехам выступаюць і на вялікіх сценах.

Хочацца мне прывесці і іншы прыклад. Некалькі гадоў назад па ўсёй рэспубліцы гримела слава аб агітбрыгадзе мастацкай культуры «Тарас не на Парнасе, а ў суседнім калгасе». Рагачоўскі паказ вынічаўся самабытнасцю, мэтазнаравнасцю. Са сценаў гучала жывая беларуская мова з се прыкметамі, прымаўкамі, трыптыкамі і народнымі песнямі з перавасцавымі тэстамі, і забавныя танцы. Рэзчыкі артыстаў запрасілі выступіць на радыё, па тэлебачанні, аб іх пісалі газеты. Але вось калектыву вярнуўся дадому і... разваліўся. Гісторыя «хваробы» агітбрыгады вельмі кароткая — калектыву пакінуў мастацкі кіраўнік, а ў гарадскім Доме культуры не знайшлі яму замяні.

У фактах — свая логіка, і яны сведчаць аб адным: агітбрыгады патрабуюць да сябе пастаяннай увагі, якая і вялікі калектывы, яны не могуць развівацца без творчасці.

Нам вельмі неабходны ўзорныя агітбрыгады на воліцы якіх магі б вылучыцца сотні іншых, а калі так, дык мы павінны стварыць гэтым узорным калектывам умовы для далейшага росту.

Узровень развіцця агітбрыгады мастацкай культуры ў рэспубліцы дэзавала нам сёння ставіць пытанне аб ператварэнні лепшых з іх у народныя агітбрыгады.

Надаўна часопіс «Клуб і хаджэственае самадзейнасці» (№ 9, 1964) расказваў пра дзейнасць народнага агітбрыгады «Спадарожнік», створанага на звазде «Чырвоная Сормава». Мне ўспамінаюцца сустрачкі з кіраўніком гэтага калектыву Яўгенам Сабянеўскім у Маскве, на творчай канферэнцыі «Зэстрадная жанры ў мастацкай самадзейнасці».

РАДЫЁАПМАНАХ «ПАЭЗІЯ»

Некалькі раздзельных першы нумар новага радыёапмана «Паэзія», падрыхтаваны рэдакцыяй літаратурна-драматычнага вядання Беларускага радыё.

З творчасці вядомага нашага паэта Пімена Панчанкі радыёслухачоў пазнаёміць Язеп Семжон. Пасля прагучалі новыя вершы П. Панчанкі. Іх прачытаў сам аўтар.

Недаўна адзначалася шасцідзесяцігоддзе з дня нарадзінага Уладзіміра Хадзькі і Алеся Дудара. Аб іх жыцці і творчасці гаварылі

КОЖНУЮ ПЕРШУЮ СЕРАДУ

Літаратурнае аб'яднанне пры ўдзеле Беларускага абласнога газетна-журнальнага аб'яднання і Беларускага абласнога тэлевізійнага аб'яднання будзе кожную першую сераду кожнага месяца — гэта ўжо стала традыцыяй — чытаць і слухаць новыя творы. За апошні час былі прагучаны творы мурэліста І. Манічэвіча, мастацтва С. Новікова, студэнтаў Г. Барнава і Э. Грахотскага, работчыка Р. Перахода, тэхнолага Д. Радзючэна, Дзешчы і першыя апавяданні былі надрукаваны ў літаратурна-драматычнага вядання.

Пазачасны, на-чарговым пасяджэнні літ'аб'яднання, былі абмеркаваны сатырычныя творы мастацтва Г. Ждановіча, апавяданне накрэды Д. Краўчанка і вершы ўрача М. Віспанскага.

ВЫШАЎ У СВЕТ АД «Г» ДА «З»

І паступіў у магазіны падпісных выданняў другі том «Кароткай Літаратурнай Энцыклапедыі». Рамкі тома — ад «Г» да «З». Беларуска літаратура прадстаўлена ў ім артыкуламі пра Ці. Гартнага, П. Галебу, С. Грахотскага, І. Грамовіча, К. Губарчыча, А. Гурыновіча, А. Турло, І. Гурскага, С. Дзяржэ, Ул. Дубоўку, І. Дуброўскага, В. Дуніна-Марцінкевіча, А. Жаўроўка, Я. Журбу, М. Зарыскага, М. Засіма, А. Зянона.

У студэнтаў-завочнікаў

У сераду, 3-га лістага, антаву залу галоўнага корпуса Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Ул. І. Леніна запынілі студэнты-завочнікі, у расці да іх прыйшла група празаікаў і паэтаў — Яна Брыль, Максім Танн, Яна Сірыган, Мікола Аўрамчык, Алег Лойма, Міхась Ларчыч, Яна Раскавалі студэнтам аб сённяшнім стане Беларускай літаратуры, падзялілі творчыя планы, адказалі на шматлікія пытанні, прачыталі свае новыя творы.

У час сустрачкі працаваў ніжны нісці, дзе студэнты-завочнікі маглі набіць кнігі пісьменнікаў-газетцаў з іх аўтаграфамі.

Па запрашэнню сяброў

Саюз пісьменнікаў Рэспубліканскай Народнай Рэспублікі запрасаў да сябе групу савецкіх літаратараў. Дымаі дэлегацыя выехала ў брэсцкую краіну. У складзе дэлегацыі — І. Мележ.

ВЫСТАўКА ТВОРАЎ

Работнікі бібліятэкі Палаца культуры завода «Гомсельмаш» аформілі выставку твораў, якія выданы на атрыманне Ленінскай прэміі. Экспаніцыя кнігі М. Танка, А. Куляшова, І. Шамякіна, К. Паўстаўскага, С. Смірнова, М. Аляксеева, Ю. Ларчычэвіча і іншых пісьменнікаў.

У бібліятэцы ідзе падрыхтоўка да пафарнаціўнага чытаўнага паўначчя І. Шамякіна «Сэрца на далюкі».

ХРОНІКА літаратурнага жыцця

Тры тысячы выступленняў

У канцы мінулага года ў Саюзе пісьменнікаў Беларускай Народнай Рэспублікі прапаганда мастацкай літаратуры. Наш кіраўнік завярнуўся да дырэктара бюро М. Чаўскага з просьбай расказаць аб рабоце арганізацыі, падзяліцца планами работ на гэты год. Вось што ён расказаў:

— Галоўная наша задасца, аб чым сведчыць ужо сама назва бюро — прапаганда беларускай мастацкай літаратуры. Вузуючы, самая эфектыўная і самай удала форма прапаганды — нывое слова пісьменніка. У гэтым нірунку мы і стараемся працаваць. Па нашых імандэнтах прайшлі і пазасябраўшы на заводзе і фабрыцы, калгасы і т. п. выязджаючы на выездах і навуцальныя ўстановы, дзе сустракаюцца з чытачамі, расказваючы ім аб сённяшнім літаратурным жыцці рэспублікі і аб сваёй працы, адказваючы на пытанні, чытаючы свае творы.

Такія сустрачкі запланавана на гэты год больш трох тысяч.

Першыя з іх адбыліся. Так, пазы і прэзанці неаднаразова наведвалі транактны завод, дзе выступілі членамі ў цэхах і чырвоных кутках.

Калі дваццаці выступленняў зробіць нашы літаратары ў лютым на Мінскім аўтамабільным заводзе. А ўсё па рэспубліцы — у гарадах і ў вёсках — будзе наладжана ў гэтым месцы больш пачынаюцца сустрачкі пісьменнікаў і чытачоў.

Імніся мы таксама выпраўці адзі праблему — наладзіць сувязь з тымі катэгорыямі працоўных, якія заставаліся нека па-за увагай пісьменнікаў. Я маю на ўвазе работнікаў Беларускай чыгуначкі, прамапаерацый, торфапрадпрыемстваў і г. д.

СУСТРАЧЫ З ВЫБАРШЧЫКАМІ

Напярэдадні выбараў у мясцовыя Саветы дэпутатаў прапоўчыкі Магілёўскага аддзялення Саюза пісьменнікаў БССР праводзіць сустрачкі з выбаршчыкамі. Так, у апошні час адбылося некалькі літаратурных вечароў у клубах заводаў імя Кірава і імя Кубышава, на агітпункце Палаца культуры прыянікаў. У вечары прыянілі ўдзел П. Шасцёрка і В. Матушэўска.

Такія ж сустрачкі арганізуе і Гродзенскае аддзяленне СП БССР. А Карпоў сустраўся з малымі выбаршчыкамі швейнай фабрыкі.

На прадпрыемствах і ўстановах Гродна адбылося некалькі літаратурных вечароў, у якіх прыняў удзел В. Быкаў.

ЕЩЕ ЯНА, ВАЖНАЯ ДУМКА

Пра п'есу Віктара Лаўрашчына «Шануй бацьку свайго...» сказана ня маля добрага і ня маля благага. Згаджаючыся з асобнымі слушнымі заўвагамі ў аднас п'есы ў артыкулы Г. Коласа «Гродзенскія прэм'еры», надрукаваным у «Літаратуры і мастацтве», я не магу падзяліцца катэгорычна адмоўнай адзінай ўсёго твору.

Спектакль па той жа п'есе ў Тэатры імя Якуба Коласа глядзіцца з цікавасцю. Ён выклікае жывыя асацыяцыі з тым, што хвалюе ў жыцці. І асабліва значная тут адна сітуацыя — наш погляд, ключавая ў п'есе і ў пастаноўцы. З яе і хачацца пачаць размову.

У доме збіраецца рабочая Трафіма Кічынга плануе вяселле. Гаспадары частуюць прыезджых з вёскі — Трафімава бацьку Гардзю і яго аднавяскоўца Капітона. Гардзю прыехаў наведваць сына, каб «згарэць» у яго паловы, як уручыць рэшт святавельца, для свайго майго дзіцяці. (Скажам загалом, абодвух старых добра іграюць Ц. Саргеевіч і А. Ільінін). Капітон таксама прыехаў у яго паловы, як уручыць рэшт святавельца, для свайго майго дзіцяці. (Скажам загалом, абодвух старых добра іграюць Ц. Саргеевіч і А. Ільінін). Капітон таксама прыехаў у яго паловы, як уручыць рэшт святавельца, для свайго майго дзіцяці.

«Правадзімак мужычкі» называе Трафіма Кічынга Гардзю (Ц. Саргеевіч) і Капітона (А. Ільінін), якія з тым, што кіраваць маглі, а дзеля дзяткі, як хачацца. Але калі нешта адрознівае ў сумленні і добрай сямі Кічынскіх Капітон, калі пат не ўплыў нешта пераважыла ў душы яго, то нішто не змяняла ў Гардзю Кічынгу. У кожным чалавеку ён бачыць разлік, хітраць, у кожным палозра не усмешкае. Такім з'яўляецца перад намі Гардзю і акцёрскай распрацоўцы Ц. Саргеевіча. Дробная, подала, агідная думка ў Гардзю. Ён і ступае нейкай свайго асаблівай хадой, у якой шчыры ад дрэпажнага звера, і вывіжоўвае ён па-драпежнаму ў кожным кутку, у кожным завулку: узяць бы яшчэ таго-сяго, яшчэ нешта прыдаць. Усё гэта робіцца акцёрам ярка, выразна, трэпа.

Душа падобным на свайго земляка паўстае спачатку перад глядачом Капітон — А. Ільінін. Хітраць мужычок, нетаропкі, з калючымі вокамі, якія недаверліва пазіраюць на гаспадарку дома, — вось такі ён у хвіліну першага паўлення на сцэне. І глядач гэтаму быў сустрэцца яшчэ з адным прадстаўніком з пароды Гардзю і Кічынскіх. Але паступова, крок за крокам раскрываецца іншы чалавек... Валікі майстар камедыянага таленту. А. Ільінін спалучае ў гэтым вобразе яркую шчырую характарыстыку з не менш паўночнай, па-мастацку пераканаўчай псіхалагічнай абмаўляўчай. Прадзятасць да Соф'і, якая нібыта жорстка да яго ўнука Максіма, насмешкавы, недаверлівы яго адносіны да сям'і Кічынскіх і, можа быць, незалежна ад гэтага, жаданне, як і ў Гардзю, атрымаць калым — усё гэта мы чытаем у адчужаным другім плане Капітона — Ільінінскага. Мы ўжо былі гатовы прыняць яго такім, калі ён зварнуўся да Ільініна: «Шукайце, п'ятуху завадзь ведашце?» І дзеля: «У пятай сказана: шануй бацьку свайго. Значыць паваяжай свайго бацьку. Усё, колькі ні ёсць жыць. Не аднаго бацьку, а дзядоў таксама не забывай, бо яны галоўны корань твайго жыцця...» Але нешта неадгаворна тут Капітон — Ільінінскі. Жыццёвая філасофія «мужычэскага праведніка» дае трышчыню. Мы ўжо відавочна адчуваем, што ў яго псіхалогіі пачынаецца пераворот, які паказваецца акцёрам перад тонкім нюансам. Здаецца, нічога асаблівага не робіць Капітон — Ільінін у фінале, калі пакідае сям'ю Кічынскіх. Але псіхалагічная напруга, дэталіроўка кожнага погляду, кожнага руху такіх, што мы прынімаем у самым глыбінні душы Капітона і на ім ясна: ён стаў відучым, гэты чалавек, ён разумее тут, у доме

Але вернемся да сцэны частанання прыезджых. П'яніны гоман, натулізавы вяселле, як толькі ў пакой уваходзіць Максім. Пятравае бацьку, звернуўшы да старэйшага сына: «Бяры гітару, старая п'есня патрабуе...» І Максім паслухмяна ідзе па гітару. А потым — плаквыя разважаны Гардзю і тацца, спачатку Трафіма і Соф'і, потым Ірыні і Сеўкі і павяселага Гардзю. У бакі, ля другога стала, Капітон моўчы сочыць за ўсім, а ўсе паглядваюць на яго. Напружанне.

Усе ўжо чакаюць выбуху. А Капітон толькі і кажа: «Ты, Соф'я, вяселіся». І далей, наводзе рымкі аўтару, з усім ясна і разумна: «Маеш права. Сёння тваё свята. Не яго (на Гардзю), не яго (на Трафіма), не. А тваё! Тваё! А з таўра маё будзе. (Гучна). Скажыце, хлопцы, скажыце, тавушы!»

Штосьці ўжо адбылося ў душы Капітона, але ён яшчэ паргажае: «З таўра маё свята!». І можна было б чакаць канфілікту, сутыкнення з сям'ёй Кічынскіх, з Соф'яй. Але такога тут не адраецца. Капітон, які прыхаў сюды поўна незалежна, зразумее, у доме Кічынскіх жыве сям'я, жыццё чыста сэрцам людзі.

Ключавая сітуацыя вырашана ў спектаклі з добрым разуменнем істотнага ў п'есе. І ўсё ж тут ёсць магчымасці жыцця большай выразнасці. Трэба, каб выканаў больш жыл другімі планами, каб глядач мог адчуваць: кожны з удзельнікаў сцэны наэкзальціраваны да апошняга і ўнутрана яшчэ больш гатовы да незвычайна, якя вольсць можа грывіцца.

Ставіць п'есу В. Лаўрашчына надлёгка. Занадта заважана ён экспаніцыя. Падзеі разгортваюцца марудна. Вострыя сутыкненні ўзняюцца толькі ў асобных сцэнах. Першы акт, які ідзе амаль гадзіну, толькі пад канец уносіць яснасць у расстаноўку сіл. І ўсё ж даруе гэты драматургу. Бо ў п'есе шыкавы характары, а галоўнае — ён любіма думка. Памтаеце, у Л. Талстога: каб твор быў спраўдзім добрым, трэба любіць яго галоўную думку. Такую думку ёсць у п'есе і ў спектаклі коласавы: «Ты ведашце, што такое разумнае сэрца? — п'ятаець у малодшага брата Максім і працягае: — Разумнае сэрца — дар нямоці. Яно ёсць у мамы... Яно ёсць і ў Яўстоілі. Гэта ж радкась, роўная вялікаму адкрыццю ў навучы. Дзесяць разумных сэрцаў робіць пераворот у настроі тысяч дзяцей...»

Адуці аўтарскую думку, пранікліва ёю і рэжысёр спектакля, і акцёры. І са сцэнічнага твора аб асабістай драме, а мабыць і маладраме (мог жа тэатр так прачынаць п'есу, выявіць або не выявіць таяна Соф'і), вырастае спектакль сацыяльнага гучання.

Правільнай ідэянай гучанасці спектакля спрыяюць акцёрскія выражэнні вобразаў асноўных персанажаў.

Анатоль ГАЛЧАНАЎ
АРОЛ, ВАРОНА І САРОКА
Даклад рабіў сам Арол. Адарваў ён ад канспекта, падняў акуляры і вельмі папарска кумачак пахінуў залу.
— Якая дзікуня!
— А які профіль!
— А якая глыбіня думак!
— А якая палягоўнасць!
— Адным словам, спраўдзім Арол!
— І не кажы!
Заўважыў і шпэт Арол. Адарваў ён ад канспекта, падняў акуляры і вельмі папарска кумачак пахінуў залу.

Літаратура і Мастацтва

Кічынскіх, якіякую праду жыцця.
Радасна адзначыць, што ў тэатры з'явілася адвольная група моладзі, якая неск вельмі арганічна, проста і натуральна ўвайшла ў ансамбль старэйшых таварышаў па сцэне. Глядзіць на Дубава (Сеўка), Левашова (Яўстоілі), Куляшова (Максім), Малашкевіч (Тамара) і здаецца, што яны ўжо даўно працуюць побач з майстрамі коласавы сцэны, што адзіны іх метады іх шлэхі авалодання роляй. Відомы, ёсць у некаторых маляды выканаўцаў і хібы і памылкі, але ў аснове свайго кожны з іх праўдлівы, індывідуальны, са сваімі шыкавымі акцёрскімі дадзенымі. І тое, што гэтыя дадзеныя так добра раскрыліся ў спектаклі «Шануй бацьку свайго...» — заслуга Ф. Шамака, які здолеў і аб'яднаць моладзь і раскрыць здольнасць кожнага ў канкрэтнай ролі, у канкрэтных сцэнічных абставінах.

Добрай усмешкай, з яўнай сімпатыяй да героя сустракае глядач з'яўленне на сцэне Сеўкі — Дубава. Акцёр удаля пераўвасобіўся, і гэты пераўвасобленне арганічна ўвайшло ў вобразную тканіну характара. Сеўка ў Дубава мажы і лірычны, крыху смешны і ўзвясны; ён любіць «разумную работу», ад якой «душы прымае», і невялікіх працу да паказу.

Шчыра іграе Яўстоілі Н. Левашова. На яе прымяна глядзец, прымяна слухачь яе плавучы голас, яго чыстая і свежая інтанацыя. Рэдкі выпадак, калі літаратурная характарыстыка героя супадае са сцэнічнай. Яўстоілі ў выкананні маладой актрысы вельмі абаяльна, спраўдзі «адна з дзесяці тысяч». Вершы гэтай прывабнай дзіцячы, ён каханню, вершы, што ў сваім светлым і чыстым пацудзі да Сеўкі яна бачыць «неба, адмажы», што яна гатова чакаць юнака, які ідзе ў армію, трышчы тавушы... А калі трэба — усё жыццё. «Разумнае сэрца», — кажа і ў яе аднас Максім. Так, разумнае. Мы ў гэты вершы.

У такім жа плане хачацца гаварыць і аб выкананні ролі Максіма — У. Куляшова. Малады акцёр мае прывабныя сцэнічныя дадзеныя. Ён абаяльна, У. Куляшоў знайшоў для свайго Максіма штрыхі, якія раскрылі чалавечнасць, міккі характара, за якім талова разуменне душэўных прываў Сеўкі і Яўстоілі, і мужнасць у хвіліну, калі ён трапіць любімага чалавечка. Аднак у рабоце маладога акцёра ёсць праблемы, які хоць і ідзе ў п'янінай, мог бы быць пераадолены. Толькі ў канцы п'есы глядач раптам здаецца, што фізік Максім атрымаў абраменьванне, што разбурэчыла асабіста жыццё маладога вучонага. Адываецца яна, другая, трэцяя размова паміж Максіма і Тамарай, і гледачы, які дагэтуль нічога не падарваў, раптам кажуць: не, немагчыма тут шчасце. Нешта ж павіна весты да такой разважы. І калі гэтага не зрабіў драматург, то акцёр, ведаючы перспектыву вобраза, павінен у другіх планах папашукаць дэталі, якія падаваць да падобнага зыходу.

Недакладнасць аўтарскага матэрыялу ускладняе задачу Л. Малашкевіч, якая іграе ролю Тамары. Як і яе малодшая калега, Л. Малашкевіч добра ўвайшла ў зладаны акцёрскі ансамбль спектакля. Ёсць у яе прывабнасць, добрая сцэнічная свабода. Аднак невяржана аўтарска абмаўляўча гэтага характара так і не дае да канца зразумець, чаму не далюбівае Тамару Сеўка.

Не надзель драматург цікавым літаратурным матэрыялам яшчэ двух персанажаў — дачку Кічынскіх пастаўшю Ірыні і інжынера-буаўніка Арсенія. І калі ў Арсеніе адзін з тым параўнальна выразнае зерне (дробны, эгаістычны чалавек з пароды азмагоў-ашуканцаў; гэты рэальны, выпулка перадае ў вобразе Арсенія А. Шалей), то ўжо з усім абземець вобраз Ірыні. І здаецца, існуе ён у п'есе толькі для таго, каб праілюстраваць сумленнасць, прышчыпавасць і праўдлівасць кічынскіх сям'і. Артыстка Г. Маркіна зрабіла нямаля, каб апыліць гэты вобраз, раскрыць яго ўнутранае жыццё, самую неабходнасць яго сцэнічнага існавання.

Некалькі слоў аб афармленні (мастак Я. Нікалаў). Яно вызначаецца свежасцю, лёгкасцю, інтэр'еры ўносіць у пастаноўку многа свята і сонца.

На спектаклі коласавы яма абмяжывае ў зале. І хачацца падкрэсліць яшчэ раз: гэта таву, што ёсць у спектаклі важная думка, якая хвалюе і нас, глядачоў.

А. ГУТКОВІЧ.

НОВАЯ ЭСТАМПА БЕЛАРУСКІХ МАСТАКОЎ
В. ТАЧУК. «МАЙСКАЯ ЗЕЛЯНІНА». (Малювае лінаграфавар).

Усёлі яны на суку, і Варона скакала: — Які ён, казавешча, некультурны. — Хам, — павердзіла Сарока. — А ты заўважыла, якая ў яго вялікая дзіоба? — Маля гэтага. Я першы раз у жыцці бачыла Арла ў акуларах. — А жонка яго, кажуць, з вераб'інага роду. — Вось які Цінер я вераю, што ён не Арол, а самавянец.

Дыплом
Прышоў да Салавей Мядзведзь.
— Зрабі ласку, паважаны, навучы мяне спяваць.
Добра займаўся Салавей «Мядзведзем», але жні сваяго таву, сьнежка з яго не выходзіла. Прышла пара экамева. Захінуў за Мя-

У МАЙСТЭРНЯХ
Мастакоў

На апошняй Рэспубліканскай мастацкай выставцы паспяхам карыстаўся напісаным Віктарам Сахненкам партрэт сваяркі В. Свірскай. Запомніце гадзі ж і яго браслэйскі пейзаж, напісаны ў 1963 годзе. Праз нейкі час давядзецца ўбачыць з густам выдзеленым выдзелам «Беларусы» паву Шаўчэнка «Кацярына» — яе аформілі Аляксандра Паслядовіч і Віктар Сахненка. А паса давядзецца слухачь, у якой паслявова вырашаны не адны толькі тэхналагічныя, фармальныя, так скажыце, задчы, а ішчы нацюрморт — «Грыбы». Тамперны фарбы тут так уладна спалучаны з белым фонам, яны такія яркія, светлыя. Матэры проты — кошыкі і распынацы на сталевыя грыбы. Аб прыналежнасці да сённяшняга дня сведчыць дэталі — новыя кухонны кошы адбелавыя фармы, такіх не было да нядаўняга часу.

Вось гэтка незалежылія трэннасць дэталей, якія сведчыць «пра час і прастору», заўсёды сціпла-леканічны, нягучы-выразны (калі так можна сказаць), — яны прасочваюцца ў большасці яго работ — і завершаныя, і блізкіх да завершаныя.

НОВЫ ВАРЫЯНТ
«ЦАРА МАКСІМІЛЯНА»

У аркхі сактара тэатра і кіно Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору Міністэрства культуры БССР паступілі новы варыянт народнай драмы «Цар Максімільян», запісаны ад жыгара вёскі Межазна Слабада Насвіжскага раёна Івана Зарока (1892 года нараджэння). Драма была пастаўлена вясковым моладзю ў 1911 годзе пад назвай «Цар Мікілавіч».

Новы варыянт адрозніваецца ад іншых варыянтаў твора. У прыватнасці, уведзены новыя персанажы: два кавалі, якім цар загадаў зрабіць цямінуць кне вялікую, не маючы, на адну галаву дурноў, каб пэдаць у яе непакорнага свайго сына Адоляра: дзед і баба, якія разам з іншымі людзьмі ўпроваджаюць лекара вышчэць Адоляра. У ранейшых варыянтах лекара рабіў гэта па загаду цара. Тут жа цар прагне лекара за свавольства, бо той кажа: «Я так ляку, як сам хачу, малыя раны выразаю, а большыя ўстаўляю, і праз час на той свет адпраўляю».

Новы варыянт народнай драмы ўяўляе кавалец для даследчыцкай гісторыі беларускага тэатра.

ПА ВЫСТАВАЧНЫХ ЗАЛАХ
НА СТЭНДАХ —
ЛЕПШЫЯ КНІГІ ГОДА

«І вась яшчэ адна выстаўка ў Мінску — лепшая па афармленню кнігі, часопісы, плакаты, узнагароджаныя медалімі ВДНГ і ўдасцонены на VI Усеагульным конкурсе (у азнаменаванне 400-годдзя рускага кнігадрукавання) дыпламаў, узнагарод.

На стэндах — 212 кніг, не толькі цэнтральных, але і абласных, краевых і іншых выдавецтваў. Паліграфісты, мастакі — словам, майстры кнігі — прыдзірліва, прафесійна разглядаюць экспанаты выстаўкі. Узінаюць справы... Работніцы Мінскага паліграфічнага камбіната К. Каламіцавай вельмі спадабалася кніга «Эстонская графіка»: ілюстрацыі тут да дэталю добра глядзіцца. «Кніга спраўдзіла варту ўзнагароды», — кажа яна. Так, вядома, — гаворыць студэнт тэатральна-мастацкага Інстытута Н. Корчак, — тут на выстаўцы многа выдатных кніг. Добра глядзіцца, напрыклад, украінскае выданне кнігі Івана Качары «Яраслаў Мудры. Вяселле Свічкі». Валікі парадны выданні, альбомы па мастацтву — радасна бачыць іх на гэтых стэндах. Але мяне, напрыклад, больш вабіць сціпла выдзелены, але досыць прадуманы прыгожы сэрвіс «Скарбіна прычынна пазізі» з каляна кніг. Тут Шксіпер, Пушкін, Герман, Патрыка. Афармленне гэтых кніг спраўдзі высока мастацкае. Тут і тэхнічнае майстэрства, і паучыць формы, і кампазіцыйная выдумка, і выразныя ілюстрацыі. Работнік выдавецтва К. Согнік упершыню на гэтай выстаўцы ўбачыў кнігу «Рамеа і Джульета», афармленую Д. Шмарынявым. Калі ў нас у музеі на выстаўцы ў гэтым годзе ён глядзёў ілюстрацыі да гэтай кнігі ў лістах, яны здаваліся менш цікавымі, чым у кнізе. «Тут разам з тэкстам усе элементы афармлення сталі адзіным ансамблем», — падкрэслівае ён.

Старшы мастак аддзела кніжных выставак Дзяржархітэктар СССР па друку В. Пчолкін адзначае, што з асабліва вялікай колькасцю кніг на конкурсах выступіла заўсёды выдавецтва «Дзіцячая літаратура». Для афармлення дзіцячых кніг дэталю запраўдзі самых лепшых мастакоў-афарміцеляў. Тут, на выстаўцы, можна ўбачыць і шматлікія выданні назван Пушкіна, і сэрвіс «У свеце прыгожых», і «Вялікі жывапіс Нідэрландаў».

Яны быццам і другарадна, гэтыя дэталі, але без іх творчы бы іншы. І ў гэтым, мяне здаецца, доказа таго, што выбар дэталю павінен быць дакладна, дасканальна. У Сахненкі ў большасці выпадкаў так яно і ёсць. Вачу вялікі эцюд — сельская працяўка ў чорнай курцы пад бязроўмі, быццам некага чакае. У эцюдзе чытаецца тэма твора, які, магчыма, з цягам часу з'явіцца. Шчыра кажучы, я ўсяляк агітаваў Віктара Іванавіча пісаць, адштурхоўваючыся ад гэтай эцюда, карціну «Маці мастака». Ён усміхаўся і думав пра нешта сваё. Відэаочна, гэта — не «прахадны» эцюд... І на станку палатно ў стады падмалеўка — брыгада каласіцы. Задумана карціна як групавы кампазіцыйны партрэт.

— Па дагавору пішаць? — Не, проста так, пакуль што для сябе. Палюбіў гэтых людзей, наведваў іх часта. Вось і ўзіналі задума така. Цінер не напісаць нельга... Акварэлі. Многа акварэлі.

Віктар Іванавіч дастае фотарапрадукцыю. Тут і творы аб шкільных, і пейзажы Кіева, і карпацыя кравадзі, і шматлікія партрэты, і нацюрморты. Так, за плячыма ў мастака немалы вопыт. Становіцца эразумельны яго ўмельства прадваецца, умельства выбіраць дэталі, зольныя трапы падкрэсліваць асноўны эмент твора, надаюць яму тую ці іншую адценні.

Трапілацца рэпрадукцыя «Гардзю» Веласяса. «І ён ішчы яго краўчы», кажа больш падрастлівы ўнутраную сувязь паміж гэтымі дэталі.

Не настолькі, як гэтая, завершана карціна пра вялікага карэспандэнта, якая нерэчы стаяцца не становіцца. Тут ішчы ў немым лавіна мянцэца і сама кампазіцыя, і тыпаж, і не ўсе дэталі яшчэ ўдкладзены.

Сахненку задума гэтая думка хвалюе. Ён сам працаваў у фронтным друку. Плячо ў плячо з такімі фронтальнымі журналістамі, як Мак Паланюскі, Анатоль Кузьмічоў.

Магчыма нават гэта будзе не проста карціна, але партрэт канкрэтнага чалавека — фронтнага журналіста, якога ўсе ведаюць.

— Які асноўны чыжык?

— Нялітка дзіцёна ўражэння, каб адрозніваць асабісты журналіст, і на камісар... Заканчылася тады нашая сустрэча гаворкай пра майстэрню: — Што казачы, на дзвюх майстэрнях цеснаватая. Вось працую над гэтымі палатнамі, а Шуры давядзіцца да мяне завяршыць свае акварэлі да ўсеагульнай выстаўкі... І вась пезаўчора, праз некалькі месяцаў пасля тае размовы, я наведваў новую майстэрню Аляксандра Паслядовіч і Віктара Сахненкі.

Тут светла, прасторна, ёсць куды адыхаць ад палатна, каб апыліць яго позіркам. Ужо блізка да завяршэння была тады карціна пра дзіцяці. Сёння амаль усё палатно перапісана нанова. Толькі жаночы вобраз застаўся нязменным.

Цінер працуюць мастакі ў майстэрні не па чэрце, а разам. Пытаюся ў Аляксандра Ануфрыяна пра не новыя Работы. У адказ яно ўсімшчэца і кажа: — Вельмі цяжка што-небудзь казачы, а тым больш паказваць. Наступны самы цяжкі этап у рабоце, калі задуму канчаткова вырашана. Адно могу сказаць: гэта будзе сэрвія афармаў, тавушы. Тэма ўсё тая ж — Беларусь... «Калі пішаў пра незалежнасць твора мастака — з'яўляецца ў нейкім дзвюхмі, супярэчлівым становішчы. Незавяршаныя работы нельга ні хваліць, ні ганіць — нестычна. А пра ўражэння ад палатноў Сахненкі скажыце усё ж хачацца. Але пачакаем выстаўкі...»

У асноўны чыжык — мастацкая спадчына Шаўчэнка. Ілюстрацыі тут уношлены фансі-мільна. Вытрыманы фарбы, колер паперы, фармат. Малюны Шаўчэнка прадстаюць перад чытачом як арыгіналы. Добра надрукаваны і змакетаваны альбом «Мастацкія выравы Маскоўскага Крамля». Выдавецтва «Мастацтва». Мастак Д. Бісіц.

На жаль, упамянуць хоць бы коратка аб усіх кнігах, якія ёсць на выстаўцы, немагчыма. Апроч таго, на выстаўцы многа цікавых плакатаў, часопісаў (у тым ліку адзначаны дыпламамі нашы беларускія часопісы «Вясёлда» і «Малодзец»).

З кніг беларускіх выдавецтваў дыпламамі першай ступені адзначана кніга нябываў Тараса Хадкевіча «Мая Беларусь», зборнік эстонскіх народных казак «Лясны бацька» (мастан Г. Паллаўскі), дыпламам другой ступені — «Старажытны Мінск» Э. Загарульскага (мастан І. Немагай), «Афрыканскія казкі» (мастан І. Някрасаў). Чатыры кнігі атрымалі заахвочальныя прамі.

На выстаўцы адначасова з лепшымі кнігамі, адзначанымі на ВДНГ і VI конкурсе, можна пазнаёміцца з самымі апошнімі выданнямі беларускіх паліграфістаў.

Ла гэтых стэндах асабліва аякулена. Тут многа дзіцячых кніг, афармленых з вялікім густам і выдумкай. Цінава завялілі аб сабе мастакі Е. Лось, М. Савіціч, Г. Паллаўскі і іншыя.

Мастак Б. Забораў глыбока пранікае ў аўтарскі тэст, выступаючы афарміцелем «Гамлет» і «Сянтаў» Шксіпера. Радасна, што нашы мастакі бяруць на такія сур'ёзныя і глыбокія творы сусветнай літаратуры. Але тут жа хачацца перасячы гэтыя таленавітыя мастацтва. У афармленні палатнаў зборніку «Людзі», «Нагомы», «Яго вялікасць» пачынае пра-

Архітэктары сталіцы на грамадскіх асабавічых навуковых праектах і афармленні шкільных памішаннаў. Іх веды і вопыт унош выкарыстаць шчас шчю горада. Архітэктары Л. Патрашэў, Л. Галышын, малады праекцыйны інстытут тэатраў Беларусі і паўгажынага інстытута вярнулі варыянт афармліць шкільны памішаннаў, далі парады па іпалітэлым равоце будынаў.

Менскі архітэктары сустракліся з работнікамі шкільнага органа асветы, Беларускіх інжынераў у гэтай рабоце. Асабліва прымусіла ўдзельнічаць у архітэктары-аэляніцелі і работнікі Цэнтральнага бытанічнага аддзялення навуы БССР. Інстытут «Белдзярпраект» выпусціў альбом праектаў дабярэаправадзяння і абсталявання прышкільных тэрыторый і участкаў.

Пра апошняю хачацца сказачы людзей няма, вачы не відаць, яна была за спіноў у мастака, але і прысутнасць чалавека, і прысутнасць воднай стылі востра адчуваецца па тым, які напісаны і самі сьветлі і паказуе на неба над ім, ішчы пейзаж — Беларускае вяселье.

Рукі ў Віктара Іванавіча моцныя, думка, ён сціскае іх характэрнымі жэстамі, запалавае чыжык і кажа: — У нашых працы нельга стаяць на месцы. І кожны раз, кожную работу пачынаеш так, быццам упершыню барзіш за пладзельці аловак... Перш чым паказаць палатно пра карэспандэнта на вайне, на станок ён ставіць карціну, якую бачу ўпершыню і пра якую не было ра-

дзючы гаворкі: двое — юнак і дзятчына — ідуць палякой дарогай. — Хачацца праз прастае расказаць пра складанне, пра тое, што заўсёды хвалюе чалавека. І вась імкніцца падрадаваецца таму, каб глядач адрозні ўжасцірава падтэсты адустрава-нага... Карціну пра дзвюх ён паказваў ужо калегам. Яны рабілі заўвагі.

— Думам, што карціна блізка да завяршэння. Мне цікава, што лічыць удадлым сам мастак. — На мой погляд, удадзю жаночы вобраз. Дзятчыну больш чапаць не буду. У абліччы юнака таксама ёсць, па-мойму, і трывога за лёс будучай сям'і, і паучыць адказнасці, і рэшучасці, і волю. Але дзе-нідзе боу яшчы яго краўчы, каб больш падрастлівы ўнутраную сувязь паміж гэтымі дэталі.

Не настолькі, як гэтая, завершана карціна пра вялікага карэспандэнта, якая нерэчы стаяцца не становіцца. Тут ішчы ў немым лавіна мянцэца і сама кампазіцыя, і тыпаж, і не ўсе дэталі яшчэ ўдкладзены.

Сахненку задума гэтая думка хвалюе. Ён сам працаваў у фронтным друку. Плячо ў плячо з такімі фронтальнымі журналістамі, як Мак Паланюскі, Анатоль Кузьмічоў.

Магчыма нават гэта будзе не проста карціна, але партрэт канкрэтнага чалавека — фронтнага журналіста, якога ўсе ведаюць.

— Які асноўны чыжык?

— Нялітка дзіцёна ўражэння, каб адрозніваць асабісты журналіст, і на камісар... Заканчылася тады нашая сустрэча гаворкай пра майстэрню: — Што казачы, на дзвюх майстэрнях цеснаватая. Вось працую над гэтымі палатнамі, а Шуры давядзіцца да мяне завяршыць свае акварэлі да ўсеагульнай выстаўкі... І вась пезаўчора, праз некалькі месяцаў пасля тае размовы, я наведваў новую майстэрню Аляксандра Паслядовіч і Віктара Сахненкі.

Тут светла, прасторна, ёсць куды адыхаць ад палат